

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

НАЦИОНАЛЬНЫЙ ЦЕНТР
ПО БОРЬБЕ С КОРРУПЦИЕЙ
РЕСПУБЛИКИ МОЛDOVA

MD-2004, mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198
Tel. (+373) 22-25-72-94

Nr.06/2-6019 din 17.10.2022

La nr. 367 din 28.09.2022

Parlamentul Republicii Moldova

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (Codul fiscal nr.1163/1997 - art.19, 24; Legea nr.489/1999 - anexa nr.3; Legea nr.1593/2002 - art.3).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Rusu Iulian
Date: 2022.10.17 19:48:11 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Iulian RUSU

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. 2510/1		
"18"	10	2022
Ora		

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO22/8262 din 12.10.2022

la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (Codul fiscal nr.1163/1997 - art.19, 24; Legea nr.489/1999 - anexa nr.3; Legea nr. 1593/2002 - art.3)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Parlamentul RM, iar autor nemijlocit este Deputați în Parlament, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul supus expertizei a fost plasat pentru consultare publică pe pagina web a Parlamentului Republicii Moldova, cu anexarea notei informative, fiind asigurat accesul părților interesate. Totuși, nu a fost respectată norma prevăzută la art.8 lit.a) din Legea nr.239/2008, care prevede publicarea

anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prin urmare, deși rigorile de transparență decizională au fost respectate fragmentar, părțile interesate au avut acces la proiect și materialele aferente acestuia.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative „*Prezentul proiect are drept scop stimularea susținerii angajaților prin oferirea plăților îndreptate în favoarea angajaților cu scopul compensării costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor acestora în vârstă de 0-3 ani în mărime de până la 2500 lei lunar per copil per angajat.*”

Analizând normele elaborate s-a constatat că prin proiect se propune modificarea Codului fiscal nr. 1163/1997, Legii nr.489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și Legii nr.1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, prin includerea dreptului angajatorului de a acorda facilități angajaților prin achitarea plăților destinate compensării costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor acestora în vârstă de 0-3 ani, în mărime ce depășește valoarea 2500 lei lunar per angajat per copil.

Prin urmare, se constată că scopul declarat de către autor în nota informativă corespunde scopului real al proiectului.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Prevederile proiectului sunt conforme interesului public, întrucât sunt promovate interesele angajaților cu copii cu vârsta până la 3 ani, prin compensarea costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor, astfel promovând revenirea timpurie în câmpul muncii a angajaților aflați în concediul de îngrijire a copilului. Suplimentar, proiectul promovează interesul angajatorilor prin acordarea permisiunii de deducere a cheltuielilor legate de compensarea costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor angajaților, în mărime ce depășește valoarea 2500 lei lunar per copil per angajat.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Nota informativă a fost elaborată potrivit rigorilor statuate la art.30 din Legea nr.100/2017, fiind specificate condițiile care au impus elaborarea proiectului și finalitățile urmărite cu precizarea principalelor prevederi și evidențierea elementelor noi. Astfel, considerăm că nota informativă conține o justificare suficientă pentru promovarea proiectului de act normativ.

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „e) fundamentarea economico-financiară”.

Potrivit argumentelor și calculelor incluse în nota informativă se constată că implementarea proiectului nu presupune alocarea mijloacelor suplimentare din bugetul de stat, însă permisiunea deducerii cheltuielilor legate de compensarea costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor angajaților, va determina apariția veniturilor ratate la bugetul de stat. Prin urmare, reieșind din impactul generat de aplicarea în practică a prevederilor proiectului, adoptarea inițiativei propuse urmează a fi precedată de acceptul Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus într-un limbaj simplu și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017. Cu toate acestea, în textul proiectului sunt utilizate noțiuni noi care nu au o explicație în cadrul normativ național și, prin urmare, pot fi interpretate eronat la aplicarea în practică a proiectului. Analiza detaliată este prezentată în compartimentul III al raportului.

Suplimentar, atenționăm că potrivit normei menționate la art.III din proiect, se propune excluderea noțiunilor incluse la art.3 din Legea nr.1593/2002, cu menținerea explicației pentru noțiunea de „alte recompense”, unde se intenționează decât completarea acesteia cu textul „art. 19 lit. a²⁾”. Astfel, având în vedere lipsa argumentării în nota informativă la proiect a necesității de excludere a noțiunilor cuprinse la art.3 din Legea nr.1593/2002, constatăm necesitatea redactării prevederii proiectului stipulate la art.III, prin menționarea clară a noțiunii ce urmează a fi completată. În acest sens, se recomandă utilizarea următoarei formulări: - La articolul 3, noțiunea „alte recompense” se completează după cuvintele „prevăzute la” cu textul „art. 19 lit. a²⁾”,.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului au fost identificate norme contradictorii dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare, în ce privește stabilirea termenului de intrare în vigoare a actului normativ. Analiza detaliată este prezentată la compartimentul III al raportului.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Proiectul nu reglementează activitatea agenților publici și/sau a entităților publice.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
art.I pct.1. Art. I. - Codul fiscal nr.1163 din 24 aprilie 1997 [...] se modifică și se completează după cum urmează: 1. Articolul 19 se completează cu o nouă literă cu următorul conținut: „a ²) valoarea plăților îndreptate în favoarea angajaților cu scopul compensării costurilor <u>serviciilor alternative de îngrijire</u> a copiilor acestora în vârstă de 0-3 ani în mărime de depășește valoarea 2500 lei lunar per copil per angajat.”	
Obiecții: În cadrul normativ național, cât și în proiect nu a fost identificată definiția termenului „servicii alternative de îngrijire”, fapt ce poate provoca interpretarea eronată și aplicarea abuzivă a normei. Omissionarea precizării explicației în cadrul normativ constă în apariția practicilor diverse de interpretare atât din partea angajaților care vor solicita compensarea serviciilor de îngrijire, cât și din partea angajatorului care poate refuza sau accepta compensarea pentru servicii care nu corespund celor menționate de către autor în proiect.	
Recomandări: Prin urmare, se recomandă includerea în conținutul proiectului a definiției pentru noțiunea de „servicii alternative de îngrijire”.	
Factori de risc: ● Introducerea termenilor noi care nu au o definiție în legislație sau în proiect	Riscuri de corupție: ● Generale

- 2 -	
art.IV Art. IV. - Prezenta lege intră în vigoare la 1 ianuarie 2023.	
Obiecții: Potrivit rigorilor de elaborare/ modificarea a actelor normative statuate în Legea nr.100/2017, la art.56 alin. (2) se stabilește că „Pentru legile care modifică Codul fiscal, Codul vamal și Legea nr. 1380/1997 cu privire la tariful vamal, precum și pentru legile de punere în aplicare a titlurilor Codului fiscal și a legilor ce țin de politica fiscală, data intrării în vigoare trebuie să survină nu mai devreme de 6 luni de la data publicării legilor respective”.	
Respectiv, ținând cont de faptul că proiectul de act normativ propune modificarea Codului fiscal nr.	

1163/1997, se identifică necesitatea de modificare a termenului de intrare în vigoare menționat în proiectului de lege în corespundere cu prevederile Legii nr.100/2017.

Recomandări:

Se recomandă revizuirea normei prin substituirea cuvintelor „ 1 ianuarie 2023” cu cuvintele „ 6 luni de la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova”.

Factori de risc:

- Concurența normelor de drept

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Proiectul de act normativ a fost elaborat în scopul modificării Codului fiscal nr.1163/1997, Legii nr. 489/1999 privind sistemul public de asigurări sociale și Legii nr.1593/2002 cu privire la mărirea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală, prin includerea dreptului angajatorului de a acorda facilități angajaților prin achitarea plăților destinate compensării costurilor serviciilor alternative de îngrijire a copiilor acestora în vârstă de 0-3 ani, în mărime ce depășește valoarea 2500 lei lunar per angajat per copil.

În procesul de promovare a proiectului de decizie, rigorile de transparență decizională statuate în Legea nr.239/2008 au fost respectate parțial, fiind omisă etapa de publicare a anunțului cu privire la inițierea elaborării proiectului de decizie.

Prevederile proiectului sunt conforme interesului public și nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului. Însă în textul proiectului a fost identificată utilizarea noțiunilor noi care nu au o explicație în cadrul normativ național și, prin urmare, pot fi interpretate eronat și/sau abuziv la aplicarea în practică a proiectului. Suplimentar, atenționăm asupra revizuirii normei stipulate la Art.III din proiect prin prisma recomandării enunțate la compartimentul II.1. Limbajul proiectului, în vederea prevenirii modificării eronate a Legii nr.1593/2002.

Adițional, subliniem că, reieșind din impactul potențial generat asupra bugetului de stat de aplicarea în practică a prevederilor proiectului, adoptarea inițiativei propuse urmează a fi precedată de acceptul Guvernului, în conformitate cu art.131 alin.(4) din Constituția Republicii Moldova, potrivit căruia: „Orice propunere legislativă sau amendament care atrage majorarea sau reducerea veniturilor bugetare sau împrumuturilor, precum și majorarea sau reducerea cheltuielilor bugetare pot fi adoptate numai după ce sunt acceptate de Guvern”.

În consecință, în scopul evitării apariției manifestărilor de corupție la aplicarea în practică a prevederilor proiectului, se recomandă revizuirea conținutului acestuia potrivit obiecțiilor și propunerilor de modificare evocate în prezentul raport de expertiză.

12.10.2022

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:
Daniela Carbuni, Inspector superior

